

To svensker deler prisen for yngre forskere

Anders Jahres medisinske pris for yngre forskere går i år til Patrik Ernfors og Claes M. Gustafsson, begge fra Karolinska Institutet i Stockholm, for studier av nervevekstfaktorer og regulering av genuttrykk.

Patrik Ernfors

Patrik Ernfors. Foto Stefan Zimmerman

Patrik Ernfors er født i 1964. Han får prisen for sine banebrytende studier av vekstfaktorer i nervesystemet. Etter Rita Levi Montalcinis oppdagelse av «Nerve growth factor» (NGF) i 1940-årene er det nå klart at det finnes flere slike

stoffer som spiller inn i nær sagt alle aspekter av nervesystemets utvikling og funksjon. Nevrotrofinene utgjør den best karakteriserte familien, og omfatter tre i tillegg til NGF (BDNF, NT3 og NT4). Utforskningen av nervevekstfaktorene er et meget kompetitivt felt, og Patrik Ernfors plasserte seg sentralt allerede ved sine tidligste studier med kloning av

nevrotrofinreseptorer. Han gikk videre med å identifisere cellulær lokalisering i sentralnervesystemet av alle medlemmene av nevrotrofinfamilien og deres reseptorer. I de siste fem årene har Ernfors bygd opp en tverrfaglig forskningsgruppe som med stor suksess angriper problemstillinger som spenner fra frontlinje molekylærbiologi til atferdstudier. Ernfors' studier av nevrotrofiner har vist seg å ha betydning for forståelse av fenomener som læring og hukommelse, smertehemming og psykiatriske lidelser.

Claes M. Gustafsson

Claes M. Gustafsson er født i 1966. Han får prisen for grunnleggende undersøkelser av regulering av genuttrykk, som har bidratt til å endre synet på hvordan dette foregår i dyreceller. Hans første store oppdagelse gjaldt identifikasjon og karakterisering av den såkalte mediator – et proteinkompleks som overfører informasjon fra kontrolllementer til promotorer. Mediator er en

Claes M. Gustafsson. Foto Johan Garsten

nødvendig regulatorisk komponent ved transkripsjon, og hos menneske mener man at flertallet av spesifikke transkripsjonsfaktorer er avhengig av dette protein-komplekset. Hans andre store bidrag gjelder identifikasjon av transkripsjonsfaktorer i mitokondrier og videre karakterisering av deres virkningsmekanismer. Inntil da hadde reguleringsmekanismene for transkripsjon av mitokondrialt genom vært stort sett ukjent. Hans resultater er av betydning både for basal biologi og for forståelse av mitokondrierelaterte sykdommer.

Per Brodal

Avdeling for anatomi
Institut for medisinske basalfag
Universitetet i Oslo

Gro utnevnt til æresdoktor

Gro Harlem Brundtland (f. 1939) er utnevnt til æresdoktor ved Universitetet i Bergen for sin innsats og profilering av Norge internasjonalt innenfor miljø, helse og likestilling, og for sin rolle som forbilde for studenter ved norske universiteter.

Gro Harlem Brundtland har medisinsk embetseksamen fra Universitetet i Oslo og er Master of Public Health fra USA. Hun har arbeidet ti år som lege, forsker og administrator innen offentlig helsevesen i Norge og har innehatt en rekke politiske verv, blant annet vært miljøvernminister og statsminister. Hun har ledet FN-kommisjonen for miljø og utvikling og spilte en hovedrolle ved Rio-konferansen i 1992. Etter siste periode som statsminister ble hun generaldirektør for Verdens helseorganisasjon. I 2003 gikk hun av med pensjon.

Ved Universitetet i Bergen ble det utnevnt 11 nye æresdoktorer under høstens doktorpromosjon i Håkonshallen i Bergen 27. august 2004.

Kongens fortjenstmedalje i gull til Ørjasæter

Harald Ørjasæter (f. 1927) er tildelt Kongens fortjenstmedalje i gull blant annet for sin innsats innen feltet blodtransfusjon. Ørjasæter har gjennom arbeidet i Norges Røde Kors Blodprogram vært frontfigur for en sikker blodtransfusjonstjeneste i Norge. Han arbeidet tidlig med ideen om selvforsyning av blodprodukter i landet, skriver Fylkesmannen i Oslo og Akershus på sine nettsider.

Ørjasæters innsats førte til at Norge ble selvforsynt med bløderpreparater fra 1982. Senere arbeidet han for igangsetting av et nasjonalt opplegg rundt plasmafraksjonering, da dette kom for alvor i siste halvdel av 1980-årene.

Ørjasæter har skrevet om lag 100 medisinske artikler innen blodtypeserologi, genetik, transfusjonstjeneste, Rh-profylakse og cancerimmunologi. Han har bidratt med hjelpearbeid i forbindelse med store internasjonale ulykker, ledet utviklingen av blodbanken i Litauen, gjennomført prosjekter i Botswana og Russland, vært medlem av viktige internasjonale utvalg og leder for Norges Røde Kors Blodprogram.

Ny klagenemnd for behandling i utlandet

Den nye Dispensasjons- og klagenemnda for behandling i utlandet ble nylig oppnevnt av helse- og omsorgsminister Ansgar Gabrielsen. Oppnevningsperioden gjelder i to år, fra 1. september 2004 til 1. september 2006, og nemnden består foruten lederen Johan Henrik Frøstrup av følgende medlemmer: Trine Magnus, Universitetssykehuset Nord-Norge, Stein Kaasa, St. Olavs Hospital, Else Wiik Larsen, Ullevål universitetssykehus, Erik Ivarsson, Karolinska Universitetssjukhuset, Anne-Birgitte Andersen, pasientombud i Vestfold, Berit Støre Brinchmann, Høgskolen i Bodø og Bjørnar Allgot, Norges Diabetesforbund.

Klage- og dispensasjonsnemnda skal erstatte dagens klagenemnd for bidrag til behandling i utlandet. Den skal fungere som en klageinstans for pasienter som søker om nødvendig helsehjelp i utlandet der det ikke finnes et tilsvarende tilbud i Norge. Nemnden vil også behandle søknader om å få utført genetisk undersøkelse av befruktede egg i utlandet.

Internasjonal pris til Mørland

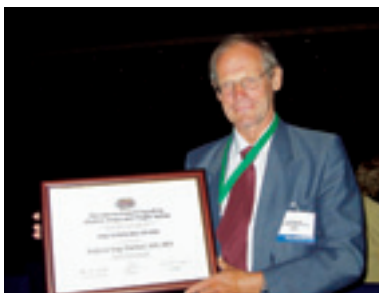

Foto Liliana Bachs, Folkehelseinstituttet

Professor Jørg Mørland (f. 1941) ved Folkehelseinstituttet er tildelt Widmarkprisen for 2004. Prisen deles ut av International Council on Alcohol, Drugs and Traffic Safety (ICADTS), og er rådets høyeste utmerkelse. Den gis til personer som gjennom mange år har presentert fremtredende og prisverdige bidrag til trafikksikkerhetsarbeid, og som har oppnådd internasjonal oppmerksomhet og respekt, skriver Folkehelseinstituttet på sine nettsider.

Jørg Mørland mottok prisen for sin mangeårige forskningsinnsats innen området alkohol og andre rusmidlers farmakologi og toksikologi, med spesielt fokus på stoffenes negative innvirkning på trafikksikkerheten. Arbeidet hans har bidratt til at trafikkulykkesrisikoen forbundet med bruk av andre rusmidler enn alkohol, har fått stor oppmerksomhet i Norge. Mørlands arbeid har også ført til et stort antall publikasjoner i nasjonale og internasjonale tidsskrifter og foredrag på flere nasjonale og internasjonale kongresser.

Widmarkprisen, som ble opprettet i 1964, er oppkalt etter den svenske professoren Erik Widmark (1888–1958).

Onkolog styreleder for nytt storsykehus

Bjørn Erikstein (f. 1952) er av styret i Helse Sør RHF oppnevnt som styreleder for det nye Rikshospitalet-Radiumhospitalet HF. Erikstein er per i dag viseadministrerende direktør i Helse Sør RHF, hvor han leder Helseavdelingen.

Bjørn Erikstein er cand.med. fra Universitetet i Oslo i 1978, dr.med. fra samme sted i 1992 og ble spesialist i onkologi i 1993, opplyser *rikshospitalet.no*. Han har vært viseadministrerende direktør i Helse Sør fra januar i 2003. Han kom da fra Det norske radiumhospital hvor han hadde vært klinikkrådsleder/sjeflege siden 1999. Bjørn Erikstein er også styreleder for Blefjell sykehus HF, Ringerike sykehus HF og Sykehuset Buskerud HF.

Resten av styret for Rikshospitalet-Radiumhospitalet HF består av nestleder Jon Jacobsen, nåværende styreleder i Rikshospitalet HF, Liv Arum fra Funksjonshemmedes Fellesorganisasjon (FFO), Randi Svenkerud Flesland fra Avinor, Paul Hellandsvik fra Helse Midt-Norge RHF og Inger Stray Lien fra Universitetet i Oslo. Pål Berdahl, Eli Gunhild By og Geir Ketil Røste er valgt som representanter for de ansatte.

Minneord

Svein Wilhelmsen

Tidligere spesiallege Svein Wilhelmsen døde etter kort tids sykeleie 26. mai 2004, knapt 85 år gammel.

Svein Wilhelmsen var født i Oslo, og ble godkjent spesialist i generell kirurgi i 1953, og senere i fødselshjelp og kvinnesykdommer i 1959. Han hadde tjeneste ved kirurgisk avdeling, Sentralsykehuset i Tromsø, før han kom til Haukeland Sykehus, hvor han startet sin karriere ved kirurgisk avdeling. Senere hadde han tjeneste ved Kvinneklinikken, Haukeland Sykehus, og var assistentlege ved Gades Institutt, før han begynte ved gynekologisk avdeling, Det Norske Radiumhospital. Han kom derfra tilbake til Kvinneklinikken, Haukeland Sykehus, hvor han startet sin langvarige karriere i 1957 og ble her til pensjonsalder.

Han var en meget god fødselshjelper. Men det ble vel klart for ham at hans kirurgiske kompetanse kunne utnyttes

innenfor gynekologifaget, og derfor ble hans hovedoppgave behandling av pasienter med gynekologiske kreftsykdommer. Innen dette spesialfeltet behersket han både kirurgisk behandling, strålebehandling og cellegiftbehandling. Han var i sin tid som yrkesaktiv den eneste i Norge som kunne utføre slik behandling, når man ser bort fra kollegene ved Det Norske Radiumhospital.

Svein Wilhelmsen stilte sin kirurgiske kompetanse til rådighet da han en periode var overlege ved Brigadesykehuset i Nord-Norge, og han var dessuten noen perioder sykehussjef og kirurg ved Det Norske Feltsykehus for FN-styrkene i Egypt og Kongo, og ved Norges Røde Kors Sykehus i Nigeria.

Vi som var så heldige å få oppleve Wilhelmsen i klinisk virksomhet, ble alltid imponert over hans forbilledlige nøyaktighet. Han følte stort ansvar for underordnede kolleger, og vi er mange som med takk minnes hans kyndige

veiledning under starten av vår faglige karriere. Det var intet som unnslopp hans skarpe iakttagelsesevne, og det var ingen tvil om hans store, faglige autoritet.

Han ble beundret og respektert, ikke bare av legekollegene, men også av alle de andre han samarbeidet med ved klinikken. Det er nok mange som husker tilbake til hans visitter og spesielt de grundige lørdagsvisittene han gikk til pasientene sine. Han var god til å lytte, alle følte seg ivaretatt. Tidligere pasienter av ham, som noen av oss overtok, spurte etter ham i flere år etter at han var blitt pensjonist.

Det var alltid en fornøyelse å ha faglige diskusjoner med Wilhelmsen, og ved samtalens slutt ble det gitt klare beskjeder som det ikke var mulig å misforstå.

Ved Kvinneklinikken vil han for alltid bli husket som den gode legen og det fine mennesket.

Kolleger ved Kvinneklinikken

Redaksjonen tar imot bidrag på inntil 270 ord til vår *Nytt om navn-spalte* hvor det informeres om pristildelinger, tilsetting og liknende.

Vi tar også imot minneord på inntil 430 ord, helst med bilde.

Bidrag sendes tidsskriftet@legeforeningen.no